

Green Care -toiminnan taloudellinen arviointi SROI-menetelmällä

Case: Soiten Green Care -työtoiminta kehitysvammaisille asiakkaille

16.11.2021 Martta Ylilauri

SROI: Social Return on Investment

- Yhteiskuntataloudellisen arviointitutkimuksen menetelmä ja viitekehys
- Soveltuu ei-rahallisten, sosiaalisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten tunnistamiseen, arvottamiseen ja mittaamiseen
- Metodin avulla voidaan tuoda esiin taloudellisten hyötyjen rinnalle psyykinen, sosiaalinen, terveydellinen ja ympäristöön liittyvä hyöty -> ns. ”pehmeiden” hyötyjen tuominen samalle viivalle ”kovien” hyötyjen kanssa.
- SROI:sta ei ole vakiintunutta suomennosta, mutta siitä on käytetty esimerkiksi nimityksiä
 - sijoitetun pääoman sosiaalinen tuotto
 - sijoitetun pääoman yhteiskunnallinen tuotto
 - investoinnin yhteisötuotto

Tiivistettynä SROI on toiminnan vaikuttavuuden mittaamistyökalu

SROI:n tavoitteet hankkeessa

(SROI = Social Return on Investment)

- Löytää edustavia ja jo toimivia Green Care -toimintamalleja SROI-analyysin case-kohteiksi Suomessa ja Ruotsissa
- Tehdä systemaattisia arviointeja luontoperustaisten palveluiden kustannustehokkuudesta ja hyödyistä (mukaan lukien ennaltaehkäisevien ja korjaavien palvelujen arviointi, jos mahdollista)
- Tuoda arviointityön tulokset yleisesti saataville hankkeen aikana
- Arvioinnin yhtenä tavoitteena on tukea palvelujen valintaa ja ostamista koskevia päätöksentekoprosesseja

Green Care –toiminnassa (kuten sote-palveluissa yleisemminkin) tavoitteena on tuottaa palveluita, jotka koetaan toimiviksi ja vastaavat palveluiden tavoitteisiin parantaen tai ylläpitäen kohderyhmän, toimijoiden sekä toimintaympäristön hyvinvointia.

SROI-arviointiryhmä/ Case Suomi:

Nordic NaBS -hankeryhmä:

- Jeaneth Johansson ja Päivi Juuso, Luulajan teknillinen yliopisto
- Martta Ylilauri ja Heli Siirilä, Vaasan yliopisto
- Satu Välijärvi ja Karoliina Mäki, Oulun amk
- Leena Välimaa ja Sanna Vinblad, Lapin amk

Muut asiantuntijat:

- Jukka Hoffrén, dosentti, Helsingin yliopisto
- Tanja Witick, toimialuejohtaja/ erityishuoltoapiirin johtaja, vammaispalvelut, Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvelukuntayhtymä Soite
- Kirsti Sikkilä, psykiatrian erikoislääkäri
- Satu Kumpulainen, Green Care -palveluntuottaja ja asiantuntija, Isokummun lammastila
- Nora Korhonen, tutkija, Vaasan yliopisto
- SROI-prosessin ulkopuolinen arvioija: Jouni Kaipainen, tutkija, Chydenius instituutti/ Jyväskylän yliopisto

SROI-arvioinnissa tarkastellaan

- Millaisia panoksia (investointeja, kustannuksia) ja tuotoksia (tuloksia, hyötyjä, myönteisiä vaikutuksia) eri sidosryhmille kohdistuu toiminnasta?
- Miten keskenään hyvin erilaisia panoksia ja tuotoksia voidaan mitata?

Tarvitaan erilaisten panosten yhteismitallistamista

- Panokset ja tuotokset rahamääräistetään, jolloin arvioinnin lopputuloksena saadaan laskettua SROI-suhdeluku

SROI-suhdeluku = Hyödyt : Kustannukset

- SROI-suhdeluku kuvaa yksinkertaistettuna sitä montako euroa toimintaan sijoitettu euro tuottaa takaisin erilaisina yhteiskunnallisina hyötyinä

SROI:n vaiheet (1-6)

1. Aloitus: arvioinnin kohteen määrittely ja keskeisten sidosryhmien tunnistaminen
2. Vaikuttavuustekijöiden ja -prosessien kartoittaminen
3. Vaikuttavuuden tulosindikaattorien muodostaminen, aineiston keruu ja rahallinen arvottaminen, vaikuttavuuden laskeminen
4. Vaikuttavuuslaskennan vahvistaminen, herkkyysanalyysi
5. SROI-suhdeluvun laskeminen
6. Raportointi, tulosten hyödyntäminen

(Sovellettuna Juha Klemelä: Järjestöt, vaikuttavuus & raha. SROI-arviointimenetelmä. SOSTEn julkaisuja 1/2016; A Guide to Social Return on Investment 2012, by Social Value UK with the UK Cabinet Office)

SROI Case Suomi

Kehitysvammaisten asiakkaiden Green Care -työtoiminta Keski-Pohjanmaalla

- Soitella on käytössä Green Care -palveluseteli, jota kehitysvammaiset asiakkaat voivat käyttää valitessaan työtoimintakohteeksi yrityksen, joka tuottaa maatila-, eläin- tai luontoavusteista toimintaa tai puutarhatoimintaa.
- Green Care -palveluseteliä hyödyntävien asiakkaiden määrä on ollut jatkuvassa kasvussa ja uusia palveluntuottajia tarvittaisiin vastaamaan kasvaneeseen kysyntään.
- Green Care -työtoiminta on osoittautunut asiakkaille erittäin merkitykselliseksi ja vaikuttavaksi kuntoutuksen näkökulmasta sekä lisännyt sitoutumista palvelun käyttämiseen.
- Green Care -palveluseteli on lisännyt myös kehitysvammaisten asiakkaiden valinnanvapautta.

(Tanja Witick 2019; 2020; 2021)

Vaihe 1. Aloituspäivä: arvioinnin kohteen määrittely ja keskeisten sidosryhmien tunnistaminen

- **Osallistujat:** kehitysvammaiset työtoiminnan asiakkaat (28 asiakasta, joista 17 asumispalveluiden piirissä)
- **Perheet, läheiset** (iso merkitys monella tavalla, erityisesti perheen luona asuvien asiakkaiden kannalta)
- **Henkilökohtaiset avustajat** (jos on pitkäaikaisempi yhteistyö)
- **Green Care -työtoiminnan yrittäjät** (4 yritystä)
- **Soiten sosiaalihuollon ammattilaiset vammaispalveluissa:** palvelualuejohtaja, osto- ja valvontapäällikkö, toimintakeskusten esimiehet (5), toimen vastuunohjaajat (6), vammaispalvelutoimiston sosiaalityöntekijät (6)
- **Asumispalveluyksiköiden henkilöstö**
- **Kehitysvammaisten tukiyhdistykset** Soiten alueella, ”Työrukkanen”
- **Kehittäjätahot ja poliittiset päättäjät:** maakuntaliitto, kunnanjohtajat, kunnanhallitusten pj:t, Soiten hallituksen jäsenet, elinkeinojärjestöt (Kosek, Kase, Pro Agria), MTK Keski-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaiset, Green Care Keski-Pohjanmaa, Leader-ryhmät, ELY-keskus

Vaihe 2. Vaikuttavuustekijöiden ja -prosessien kartoittaminen

Yhteistyössä sidosryhmien kanssa on muodostettu käsitys keskeisistä vaikutuksista, panoksista ja tuotoksista sekä selvitetty eri tekijöiden ja tulosten välisiä suhteita:

- Millaisia kustannuksia ja hyötyjä Green Care -palveluihin liittyy palvelujärjestelmän eri tasoilla: henkilökohtainen taso, yhteisön ja organisaation taso, alueellinen/yhteiskunnallinen taso?
- Mitä tietoa on jo saatavilla: mittaukset, raportit, esimerkit muille asiakasryhmille jne.
- Mitä ovat yksilötason sosiaaliset, fyysiset, psyykkiset, kognitiiviset tekijät?
- Miten saadaan selville toiminnan yhteiskunnallinen/yleinen hyöty (public benefit), alueellinen vaikutus taloudellisella ja ekososiaalisella tasolla?
- Muuta huomioitavaa: palvelusetelitoiminnan hallinnolliset kustannukset, kuljetukset, Green Care -yrittäjien kustannukset jne.
- Muita tuloksia tai tekijöitä?

SROI Case Suomi: Soiten Green Care -työtoiminta

Vaikuttavuustekijöitä/yksilötaso: Sosiaaliset, fyysiset, psyykkiset, kognitiiviset tekijät

- Elämänlaatu, kokonaisvaltainen toimintakyky, suoriutuminen päivittäisistä askareista
- Onnistumisen kokemukset, itsetunnon ja itseluottamuksen vahvistuminen (korjaava kokemus), minuuden kokemuksen paraneminen
- Fyysinen terveys ja hyvinvointi (unen laatu, ravitsemus, fyysinen kunto)
- Sosiaalinen hyvinvointi, sosiaaliset suhteet, osallisuus ja yhdenvertaisuus
- Psyykkinen ja henkinen terveys ja hyvinvointi
- Autonomian tukeminen: valinnanvapaus, epävarmuuden sietäminen, resilienssi
- Oman työn arvon kokeminen, oma taloudellinen hyvinvointi

Vaikuttavuustekijöitä/ organisaatio- ja aluetaso:

- Asiakkaiden valinnanvapauden lisääntyminen
- Asiakaspaineen helpottaminen palveluiden järjestämisessä
- Palveluiden sisällön ja laadun paraneminen
- Vaikutukset hallinnollisen työn määrään
- Vaikutukset muihin sote-palvelutarpeisiin (ml. ennaltaehkäisevä vaikutus)
- Vaikutukset palveluihin sitoutumiseen
- Vaikutukset maaseudun elinkeinojen monipuolistumiseen ja maaseutuyritysten yrityskuvaan
- Ekologiset tekijät, esim. luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen laiduntamisen avulla jne.

SROI Case Suomi: Soiten Green Care -työtoiminta

Vaihe 3: SROI-aineisto ja menetelmät

- Dokumenttianalyysi (arviointia tukevat raportit, aikaisemmat haastattelut ja kyselyt)
- Haastattelut (1 tukiyhdistysten ryhmähaastattelu ja 4 yrittäjien yksilöhaastattelua)
- Kyselyt 5 eri sidosryhmälle (asiakkaat, tukiyhdistykset, Soiten henkilöstö, yrittäjät, kehittäjätahot ja poliittiset päättäjät)
- RAI-arviointiraportit (Resident Assessment Instrument)
- Arviointipalaverit ja keskustelut eri kokoonpanoilla

Case Soite: Esimerkki asiakaskyselystä

7. Tuntuuko sinusta usein siltä, että olet onnistunut tekemään hyvin työsi maatilalla tai tallilla?

8. Onko sinulla yleensä rauhallinen ja turvallinen olo kun työskentelet maatilalla tai tallilla?

9. Tuntuuko sinusta, että olet osa maatilan tai tallin ryhmää tai työporukkaa?

Case Soite: Esimerkki asiakaskyselystä

17. Onko ruokahalusi parantunut, kun olet tehnyt työtä maatilalla tai tallilla?

18. Tuntuuko sinusta, että teet maatilalla tai tallilla tärkeää työtä?

19. Tuntuuko sinusta, että omien asioiden hoitaminen on nykyään helpompaa (kuten kaupassakäynti, ruoanlaitto, siivoaminen, lääkärissäkäynnit, raha-asiat)?

Case Soite: Vaikuttavuustekijöiden ja -prosessien kartoittaminen organisaatiotasolla

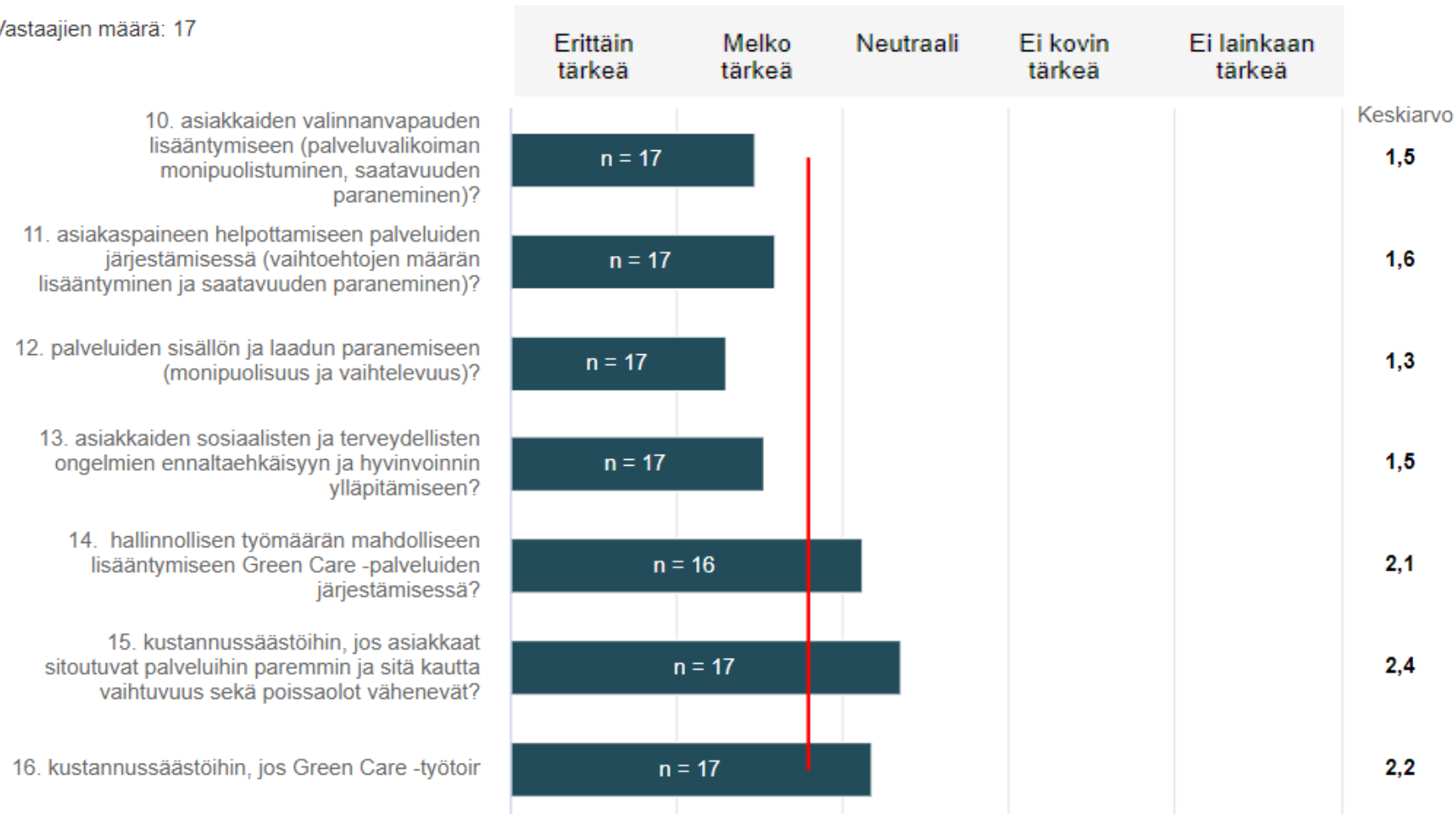
Kuinka arvioisit Green Care -palveluiden tuottamisen vaikutuksia yritystasolla

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Neutraali	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
liiketoimintaan ja talouden paranemiseen?	☐	☐	☐	☐	☐
yrittäjien ja henkilöstön työn sisällön ja merkityksellisyyden paranemiseen?	☐	☐	☐	☐	☐
myönteisempään yrityskuvaan ja yleiseen suhtautumiseen maatalous/maaseutuyrityksiin?	☐	☐	☐	☐	☐

Case Soite: Vaikuttavuustekijöiden ja -prosessien kartoittaminen organisaatiotasolla

3. Kuinka arvioisit Green Care -työtoiminnan vaikutuksia Soiten vammaispalveluissa

Vastaajien määrä: 17

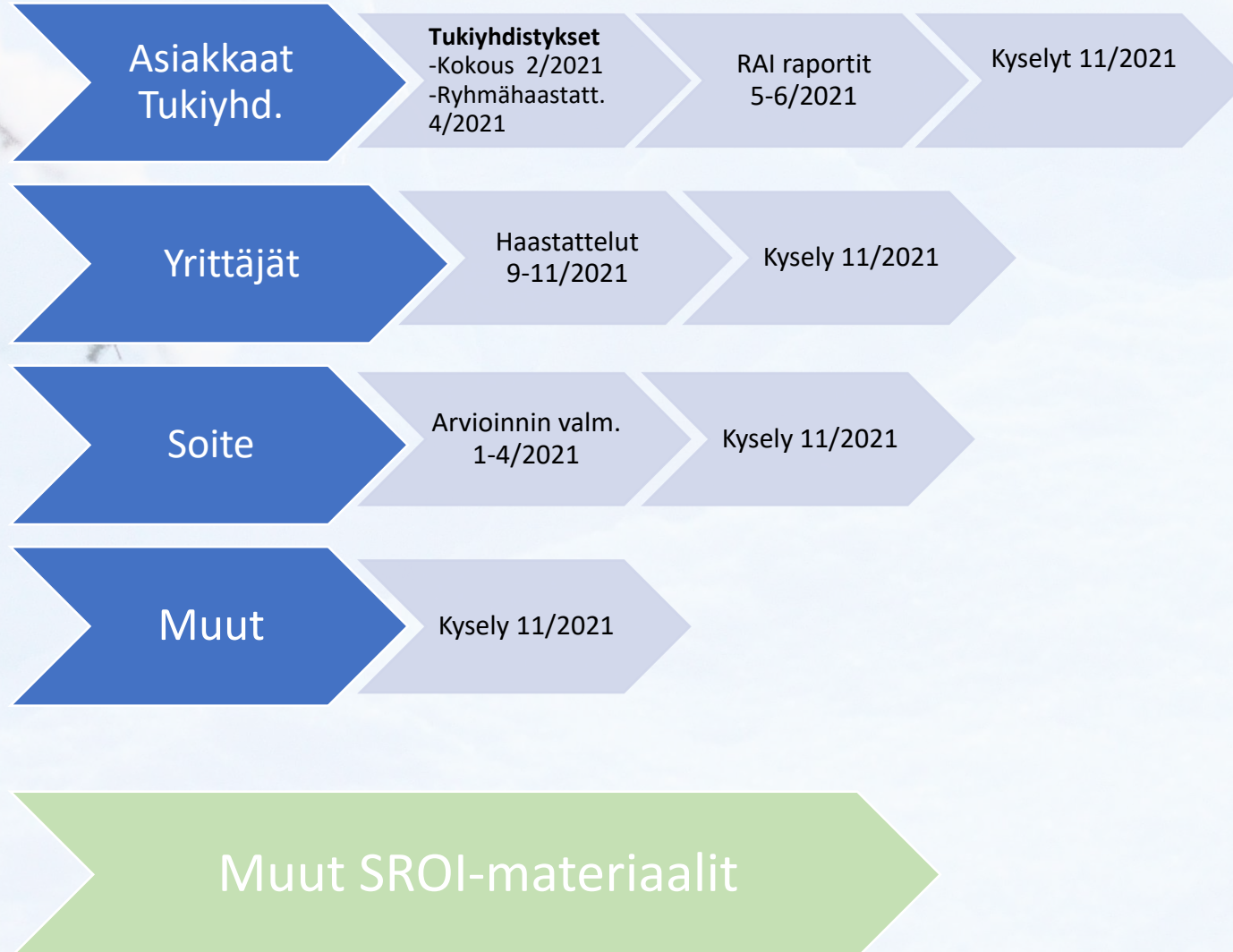

Case Soite: Vaikuttavuustekijöiden ja -prosessien kartoittaminen aluetasolla

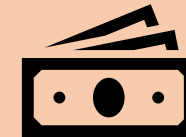
Kuinka arvioisit Green Care -työtoiminnan vaikutuksia maaseutuun

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Neutraali	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä
maaseudun elinkeinojen monipuolistumiseen, uudenlaisen yrittäjyyden ja työpaikkojen lisääntymiseen?	☐	☐	☐	☐	☐
paikallisen maatalous- ja maaseutukulttuurin säilyttämiseen tai vahvistamiseen?	☐	☐	☐	☐	☐
lajistolliseen ja maisemalliseen monimuotoisuuteen sekä luonnonvarapääoman säilyttämiseen ja vahvistamiseen (esim. Green Care -toimintaan liittyvän laidunnuksen ja alkuperäisrotujen käytön kautta)?	☐	☐	☐	☐	☐

SROI:n vaiheet

Analyysi
12/2021

Kiitos 😊!

Lisätietoja: nordicnabs.com

martta.ylilauri@uwasa.fi